

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Менеджмент»

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 20 Місцеве самоврядування

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність

281 «Публічне управління та адміністрування»

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація)

«Регіональне управління»

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет

економіко-гуманітарний, економіки та управління

(найменування інституту, факультету)

мова навчання

державна

Робоча програма «Місьцеве самоврядування»
(назва навчальної дисципліни)

для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», освітня програма (спеціалізація) «Регіональне управління».

«25» 08, 2021 року. – 21 с.

Розробник(и): Буканов Г.М., доктор наук з державного управління, доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Менеджмент»

Протокол від «30» 08 2021 року № 1

Завідувач кафедри «Менеджмент» _____ (Пуліна Т.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету «Економіки та управління»

Протокол від «30» 08 2021 року № 34

«30» 08 2021 року

Голова _____ (В. В. Корольков)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: <u>28 Публічне управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> Освітня програма: <u>«Регіональне управління»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)		8-й	8-й
Загальна кількість годин – 150	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 7 год.		22 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		118 год.	136 год.
		Індивідуальні завдання:	
		контр.роб	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 21,3% до 78,7%

для заочної форми навчання – 9,3% до 90,7%.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета: оволодіння теоретичними та практичними знаннями з питань місцевого самоврядування в Україні та сформувати у здобувачів вищої освіти здатність досліджувати та розв'язувати складні проблеми, інституційне та організаційне забезпечення в системі публічного управління та адміністрування.

Завданням навчальної дисципліни є:

- набуття вмінь і знань про основні ознаки та принципи місцевого самоврядування;
- надання відомостей про застосування різних концепцій стратегії для реалізації місцевого самоврядування та управління у публічній сфері;
- ознайомлення з різноманітними методами місцевого самоврядування;
- формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду і знань із теорії та практики місцевого самоврядування;
- формування вмінь та навичок практичного аналізу законодавчих актів у сфері місцевого самоврядування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

загальні компетентності:

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

фахові компетентності:

СК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

СК5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

СК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

СК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

СК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загальні засади місцевого самоврядування.

Тема 1. Історичні та теоретичні джерела становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Аналізується місцеве самоврядування в античних державах українського Причорномор'я. Розглядається виникнення і поширення територіальних сусідських громад у східних слов'ян у VIII-IX ст. Характеризуються формування системи місцевого самоврядування у незалежній Україні.

Тема 2. Форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування в Україні.

Розглядаються основні об'єктивні передумови виникнення місцевого самоврядування як форми народовладдя. Визначається специфіка місцевого самоврядування в контексті публічної влади. Характеризуються методологічні засади територіальної основи та концепції місцевого самоврядування..

Тема 3. Теорії місцевого самоврядування.

Характеризується поняття місцевого самоврядування: сучасні вітчизняні та світові підходи. Теорія «вільних громад». Теорії місцевого самоврядування О. фон Гірке і В. Шеффнер. Державницька теорія. Визначаються основні ознаки та принципи місцевого самоврядування. Аналізується відображення теоретичних засад місцевого самоврядування у чинному законодавстві України.

Тема 4. Міжнародні стандарти у системі місцевого самоврядування України.

Правова природа міжнародних стандартів місцевого самоврядування Вивчаються основи законодавства у сфері місцевого самоврядування. Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Аналізується зміст статей Конституції України, пов'язаних із місцевим самоврядуванням. Європейська типова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними громадами або органами влади.

Змістовний модуль 2. Порядок формування і організація роботи органів місцевого самоврядування.

Тема 5. Порядок формування і організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Європейські стандарти місцевого самоврядування. Міжнародні стандарти — норми міжнародного права. Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Приєднання України до Європейської конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва.

Тема 6. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Порядок формування рад. Сесії сільської, селищної, міської рад. Протоколи сесій

сільської, селищної, міської рад. Організація роботи постійної комісії ради. Тимчасові контрольні комісії рад. Секретар сільської, селищної, міської рад.

Тема 7. Гарантії участі громадян України у здійсненні місцевого самоврядування та юридична відповідальність за порушення законодавства про місцеве самоврядування.

Територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування. Органи та посадові особи місцевого самоврядування. Місцеві державні адміністрації. Акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті ради

Тема 8. Місцеве самоврядування у контексті світового досвіду.

Місцеве самоврядування в Західній Європі. Громади, як основні одиниці місцевого самоврядування у Німеччині. Конституція Іспанії. Повноваження й функції ради провінції. Конституція Франції 1958 року. Муніципальні зони Великої Британії.

Тема 9. Місцеве самоврядування як принципи функціонування демократичного суспільства. Європейська хартія місцевого самоврядування.

Визначаються принципи функціонування демократичного суспільства. Аналізується історія розробки, підписання Хартії в Європі. Визначаються основні напрямки імплементації ЄХМС Україною.

Тема 10. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.

Здійснення корпоративних прав органами місцевого самоврядування . Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування - рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад. Місцеві бюджети. Кошти, матеріально-технічні та інші ресурси.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль. “Загальні засади місцевого самоврядування”												
Тема 1. Історичні та теоретичні джерела становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.	12	2	-			10	15	2	-			13
Тема 2. Форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування в Україні.	14	2	2			10	15		2			13
Тема 3. Теорії місцевого самоврядування.	12	2				10	15	2				13

Тема 4. Міжнародні стандарти у системі місцевого самоврядування України	14	2	2			10	15					15
Разом за змістовим модулем 1	52	8	4			40	60	4	2			54
Змістовний модуль 2. Порядок формування і організація роботи органів місцевого самоврядування.												
Тема 5. Порядок формування і організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	20	2				18	15	2				13
Тема 6. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	4	2	2				15		2			13
Тема 7. Гарантії участі громадян України у здійсненні місцевого самоврядування та юридична відповідальність за порушення законодавства про місцеве самоврядування.	22	2				20	15	2				13
Тема 8. Місцеве самоврядування у контексті світового досвіду.	14	2	2			10	15					15
Тема 9. Місцеве самоврядування як принципи функціонування демократичного суспільства. Європейська хартія місцевого самоврядування.	24	4				20	15	2				13
Тема 10. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.	14	2	2			10	15					15
Разом за змістовим модулем 2	98	14	6			78	90	6	2			82
Усього годин	150	22	10			118	150	¹⁰ 4	4			136

5. Темі семінарських занять
Не передбачені навчальним планом.

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Ден.	Заоч.
1	Форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування в Україні.	2	2
2	Міжнародні стандарти у системі місцевого самоврядування України	2	2
3	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	2	2
4	Місцеве самоврядування у контексті світового досвіду.		
5	Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.	2	2
	Всього	10	4

7. Темі лабораторних занять
Не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Ден.	Заоч.
1.	Історичні та теоретичні джерела становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.	10	13
2.	Форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування в Україні.	10	13
3.	Теорії місцевого самоврядування.	10	13
4.	Міжнародні стандарти у системі місцевого самоврядування України	10	15
5.	Порядок формування і організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	18	13
6	Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.		13
7	Гарантії участі громадян України у здійсненні місцевого самоврядування та юридична відповідальність за порушення законодавства про місцеве самоврядування.	20	13
8	Місцеве самоврядування у контексті світового досвіду.	10	15
9	Місцеве самоврядування як принципи функціонування демократичного суспільства. Європейська хартія місцевого самоврядування.	20	13
10	Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.	10	15
	Разом	118	136

9. Індивідуально - консультативна робота

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань виконують здобувачі вищої освіти заочної форми навчання спеціальності „Публічне управління та адміністрування” з дисципліни “Місьцеве самоврядування” відповідно до навчального плану.

Метою виконання індивідуального завдання є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Правильна організація самостійної роботи здобувача вищої освіти заочної форми навчання має вирішальне значення для успішного виконання ним навчального плану.

Студент бакалаврату повинен:

- прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;
- ознайомитись з нормативно-законодавчою базою, науково-монографічною літературою, підручниками, посібниками, вивчити практику організації діяльності державних службовців;
- виконати у міжсесійний період отримане індивідуальне завдання, подати його у встановлений термін для перевірки викладачу на консультації.

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань містять теоретичні питання, які включають всі теми відповідно до розробленої програми дисципліни, а також практичне завдання (варіант управлінської ситуації).

Індивідуальний характер завдання для кожного здобувача вищої освіти забезпечується різними комбінаціями теоретичних і практичних завдань.

Для висвітлення теоретичних завдань студенти повинні використовувати законодавчі акти, методично-інструктивні матеріали, науково-монографічну літературу, публікації статистики, аналітичну інформацію органів управління.

Виконання практичного завдання (управлінської ситуації) передбачає застосування методик розрахунку показників, їх детальні цифрові обчислення з текстовими поясненнями і висновками; підготовку на основі проведених розрахунків аналітичних записок та науково – обґрунтованих проектів управлінських рішень щодо вирішення певних управлінських ситуацій.

Оформлення індивідуальних завдань здійснюється відповідно до вимог вищої школи, а результати здачі індивідуального завдання відображаються записом “зараховано” або “незараховано”.

10. Методи навчання

Викладання курсу «Місьцеве самоврядування» передбачає використання наступних груп методів навчання:

1) словесні методи (джерелом знання яких є усне або друковане слово):

- *розповідь* – цей метод передбачає оповідну, описову форми розкриття навчального матеріалу з метою спонукання здобувачів вищої освіти до створення в уяві певного образу;

- *пояснення* – метод, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону;

- *бесіда*, як метод, передбачає використання попереднього досвіду здобувачів вищої освіти з певної галузі знань і на основі цього залучення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних знань;

- *навчальна дискусія* – метод передбачає проведення навчальних групових дискусій/обговорень з певної проблеми в малих групах; використовується для стимулювання пізнавального інтересу, залучення здобувачів вищої освіти до активного обговорення різноманітних наукових точок зору з тієї чи іншої проблеми, спонукання їх

до осмислення різних підходів, до аргументації чужої і своєї позиції;

- *лекція* – передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою; використовується для забезпечення закінченості і цілісності сприйняття здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в його логічних опосередкуваннях і взаємозв'язках по темі в цілому;

2) наочні методи (джерелом знань яких є спостережувані предмети, явища, наочні посібники):

- *ілюстрація* – передбачає розкриття сутності предметів і процесів через їх символічне зображення; використовується для показу здобувачам вищої освіти ілюстративних посібників, плакатів, таблиць, графіків, схем, зарисовок на дошці, моделей і т.п.;

- *демонстрація* – метод, який характеризується рухомістю засобу демонстрування; використовується для показу здобувачам вищої освіти предметів і процесів в натурі і динаміці (наприклад, перегляд навчального кінофільму, презентації);

3) практичні методи (здобувачі вищої освіти отримують знання і виробляють вміння, виконуючи практичні дії, які сприяють формуванню та закріпленню практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань). При викладанні курсу «Стратегічне управління регіоном» використовуються наступні практичні методи:

- *практична робота* – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;

- *дослідницький метод* – передбачає здобуття знання, дослідження предмету або явища, формулювання висновків і застосування здобутих знань і навичок у житті, що вимагає від здобувачів вищої освіти максимуму самостійної пошукової, творчої діяльності, розв'язання наукових завдань;

- *проблемна ситуація* – організація навчального процесу, що передбачає створення проблемної ситуації та активну самостійну діяльність здобувачів вищої освіти у її розв'язанні. Це веде до ґрунтовного засвоєння і закріплення наукових положень, розвиває творче мислення і здатність до самостійної діяльності;

4) інтерактивні методи навчання (навчання, побудоване на активній взаємодії викладача та здобувачів вищої освіти):

- *метод модерації* – метод, що дає змогу організувати інтерактивне спілкування, структуруючи та спрямовуючи групову роботу; спрямований на груповий пошук причин виниклої ситуації (проблеми), виявлення ймовірних наслідків і визначення шляхів вирішення ситуації;

- *інтелект-карта* – це спосіб зображення процесу мислення за допомогою схем і образів, що допомагає здобувачам вищої освіти вирішувати завдання та підвищувати якість навчання.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.	<ul style="list-style-type: none"> - знання принципів та норм діяльності у сфері публічного управління та адміністрування; - здатність застосовувати стандарти та принципи публічного управління та адміністрування; - вміння використовувати міжнародні стандарти у системі місцевого самоврядування.

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.	- знання основних понять і категорій публічного управління та адміністрування; - здійснювати організацію інформаційного забезпечення, використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.
ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.	- здатність здійснювати пошук та узагальнення інформації, застосовуючи відповідний інструментарій; - уміти робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.
ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.	- здатність комунікувати між громадянами та органами державної влади; - вміння визначати стратегічні цілі та здійснювати вибір методів планування та прогнозування.
ПРН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.	- здатність використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності; - уміти робити висновки статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень для отримання необхідних результатів.

12. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення дисципліни, згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є:

- екзамен (залік);
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «місцеве самоврядування» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Місцеве самоврядування» поділяється на 2 змістовних модуля – 4 теми у першому, 6 – у другому.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях;

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

- проведення двох рубіжних контролів.

- оцінка виконання практичних самостійних завдань;
- оцінка аналізу практичних ситуацій, кейсів на практичному занятті;
- тестова перевірка під час поточного контролю;

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- захист контрольної роботи;
- підсумковий контроль у формі екзамену: надання відповідей на теоретичні питання, виконання практичних завдань.

13. Критерії оцінювання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Місьцеве самоврядування» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Місьцеве самоврядування» є:

- відвідування лекційних та практичних занять;
- систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи;
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача);
- участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та інноваційних проєктів, олімпіадах.

Для здобувачів вищої освіти денного відділення поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками:

- робота на лекціях (присутність на лекційних заняттях, ведення конспекту, участь в експрес-опитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії);
- робота на практичних заняттях (присутність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, виконання практичних завдань, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання, тощо).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В.Г. Прушківський, С.Т. Яримбаш, В.Л. Грешта, А.В. Пархоменко, С.І. Шило, О.О. Каплієнко, О.В. Коваленко, О.В. Лапкіна, П.В. Сахно, О.М. Стеценко, Н.Л. Ніколаєва, О.В. Савельєва, Л.М. Шило, О.В. Шепель, О.С. Калюжна, Є.О. Фасоль. - Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ НУ «Запорізька політехніка». 2019. 59 с.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. **Семестровий контроль** з дисципліни «Місьцеве самоврядування» проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання екзамену включають теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в залікову відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (протягом кожного з модулів)	Робота на лекціях: - присутність на лекційних заняттях; - ведення конспекту; - участь в експрес-опитуванні (тестуванні); - участь у навчальній дискусії.	Максимум 40 балів за модуль
	Робота на практичних заняттях: - присутність на заняттях; - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни; - усне опитування, тестування, виконання практичних завдань; - участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання.	Максимум 60 балів за модуль
РУБІЖНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КОНТРОЛЬ	Модульний контроль № 1 «Загальні засади місцевого самоврядування»	Максимальна оцінка – 100 балів
	Модульний контроль № 2 «Порядок формування і організація роботи органів місцевого самоврядування»	Максимальна оцінка – 100 балів
Додаткова оцінка	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт за спеціальністю, створення кейсів тощо.	Згідно з рішенням кафедри
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ екзамен	Метою екзамену є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Екзамен проходить у формі співбесіди.	Критерії оцінювання зазначено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ECTS»

За роботу на лекційних та практичних заняттях бали розподіляються наступним чином:

а) робота на лекціях:

- **35-40 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 90% лекційних занять, має охайний конспект лекційного матеріалу, показує вільне володіння матеріалом, правильно відповідає на питання (тести), приймає активну участь у навчальній дискусії;

- **31-34 бали:** здобувач вищої освіти відвідав 80% лекційних занять, має охайний

конспект лекційного матеріалу, в основному орієнтується в матеріалі, але допускає неточності, незначні помилки при усних відповідях чи тестах, обізнаний з предметом, приймає участь у навчальній дискусії;

- **24-30 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 70% лекційних занять, конспект не повний, в ньому відсутні декілька лекцій або питань для самостійної роботи. Здобувач вищої освіти лише частково розкриває питання, слабо в них орієнтується, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують, дає неправильні відповіді на тестах, іноді приймає участь у навчальній дискусії;

- **0-23 бали:** здобувач вищої освіти відвідав менш ніж 60% лекційних занять, має неохайний, неповний конспект, в якому відсутня більша кількість лекцій та завдань самостійної роботи. Здобувач вищої освіти невірно відповідає на питання, або недостатньо в необхідному обсязі предмету, не приймає участі у навчальній дискусії;

б) робота на практичних заняттях:

- **54-60 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 90%-100% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 90%;

- **51-53 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 75%-80% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 80%;

- **45-50 балів:** здобувач вищої освіти відвідав 60-70% практичних занять. Сумарний обсяг виконання практичних завдань протягом семестру – не менш ніж 60%;

- **0-44 бали:** здобувач вищої освіти відвідав менш ніж 60% практичних занять, та виконав менш ніж 30% загального обсягу практичних завдань.

Також передбачається порядок зарахування пропущених занять: усне відпрацювання пропущеної теми на встановлених за графіком викладача консультаціях з наданням конспекту лекційного або практичного заняття.

За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не отримав мінімальну кількість балів за поточним контролем за окремим змістовним модулем, або не згоден з оцінкою, він може під час рубіжного контролю написати модульну контрольну роботу.

Оцінювання рубіжного контролю здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів за модулями відбувається наступним чином:

- модуль №1 – 100 балів;

- модуль №2 – 100 балів.

Модульна контрольна робота складається з двох теоретичних питань та практичного завдання

Шкалу оцінювання завдань модульної контрольної роботи наведено у таблиці:

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичні питання : 2 питання по 25 балів максимум за кожне	20-25 балів	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом в повному обсязі, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання. Відповідь на питання сформульовано в термінах науки, викладено літературною мовою, демонструє авторську позицію здобувача вищої освіти.
	15-19 балів	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом, самостійно викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	9-14	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним

	балів	матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	5-8 балів	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питання під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	0-4 балів	Здобувач вищої освіти: - не володіє навчальним матеріалом; - не в змозі його викласти; - не розуміє змісту теоретичних питань
Практичне завдання (максимум 50 балів)	40-50	Здобувач вищої освіти дав повну вичерпну відповідь, яка складається з: - вибору вірного алгоритму вирішення завдання; - правильного арифметичного результату; - доцільного і логічного пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - належним чином оформленої графічної частини (у разі потреби); - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - ґрунтовних висновків. При виконанні завдання допускається не більше 1-2 несуттєвих помилок або описок.
	30-39	В цілому здобувач вищої освіти дав повну відповідь, яка складається з: - вибору вірного алгоритму вирішення завдання; - приблизно правильного арифметичного результату (або не більше 3-4 несуттєвих помилок); - пояснення виконаних розрахунків; (у разі потреби); - графічної частини (у разі потреби), оформленої з деякими зауваженнями; - структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; - висновків. В цілому завдання повинно бути виконано не менш ніж на 75%.
	18-29	Відповідь здобувача вищої освіти: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - не має графічної частини (якщо вона є необхідною) або містить грубі помилки у розрахунках / має невірно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним) або не має пояснень та висновків; В цілому завдання виконано менш ніж на 75%.
	10-17	Здобувач вищої освіти розуміє суть завдання, але його відповідь: - містить суттєві помилки у виборі алгоритму вирішення завдання; - не має графічної частини (якщо вона є необхідною); - містить грубі помилки у розрахунках / має невірно визначений арифметичний результат (якщо він є необхідним); - не має пояснень та висновків; - містить не більше 30% виконаного завдання.

	0-9	Здобувач вищої освіти: - не розуміє завдання; - не в змозі його виконати; - виконав завдання повністю неправильно - виконав менш ніж 20% завдання.
--	-----	--

Якщо здобувач вищої освіти не отримав екзаменаційну оцінку за поточними результатами та результатами модульного контролю, екзамен виставляється за результатами оцінювання за шкалою ЄКТС відповідей (в усній або письмовій формі) на контрольні питання екзамену та виконання практичного завдання. Контрольні питання до екзамену здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. Структура завдання екзамену відповідає структурі модульної контрольної роботи та оцінюється за аналогічними критеріями (див. табл. вище).

Таким чином, остаточна оцінка за курс для здобувачів вищої освіти денного відділення розраховується за одним з наступних варіантів:

№	Змістовий модуль №1 (Т1, Т2, Т3, Т4)	Змістовий модуль № 2 (Т5, Т6, Т7, Т8)	Визначення остаточної оцінки (максимум 100 балів)
1	Поточний контроль 1	Поточний контроль 2	(ПК1 + ПК2)/2
2	Модульна контрольна робота (МКР) 1	Модульна контрольна робота (МКР) 2	(МКР1+МКР2) /2
3	Поточний контроль 1	Модульна контрольна робота (МКР) 2	(ПК1+МКР2)/2
4	Модульна контрольна робота (МКР) 1	Поточний контроль 2	(ПК2+МКР1)/2
5	Складання екзамену з дисципліни		100

До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти заочного відділення здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Зміст завдань контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Місьцеве самоврядування». За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не виконав, або не зміг захистити контрольну роботу, або не згоден з оцінкою, він складає екзамен з дисципліни. Структура екзамену відповідає структурі модульної контрольної роботи (два контрольних питання, що виконуються в усній або письмовій формі, та практичне завдання (задача)) та оцінюється за аналогічними критеріями. Контрольні питання до екзамену здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. До екзаменаційної відомості заносяться результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

14. Методичне забезпечення

1. Комплект завдань для рубіжного та підсумкового контролю.

15. Рекомендована література

Базова

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
26. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
3. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
4. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
5. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04. 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>
6. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018.475 с.
7. Державне та регіональне управління : навч. посібник / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, О.П. Дудкіна; за заг. ред. А.Ф. Мельник. Тернопіль: Економічна думка, 2014. 452 с
8. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України - К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІЕНЕЙ», 2015. 256 с.

Допоміжна

1. Вакуленко В.М. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В.М. Вакуленко, О.С.Ігнатенко, Г.А.Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. 576 с.
2. Гетьман Є.А. Окремі питання нормотворчої діяльності місцевих державних адміністрацій. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2014. №1. С. 93–96. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_18.pdf.
3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
4. Енциклопедичний словник з публічного управління/Укл.: Ю.П. Сурмін, В.Д.

Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна. К.: НАДУ, 2010. 820 с.

5. Європейська Хартія місцевого самоврядування (Рада Європи, 15 жовтня 1985 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036

6. Звіздай О.В. Нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Україні. Актуальні проблеми державного управління. 2015. № 1. С. 242-249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2015_1_35.

7. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. К. 2016. 36 с.

8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

9. Куйбіда В.С. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні [Текст] : [навч. посіб.]; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна", Вища шк. політ. лідера. К. : [Ун-т "Україна"], 2011. 158 с.

10. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. К. : 2017. 110 с.

11. Лукша О.В. Місцеве самоврядування в Україні : посібник-порадник для депутатів місцевих рад / [Лукша О.В., Федів І.О.]; [за ред. М.Пітцика]. К., 2010.

12. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л. Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика: Монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 476 с.

13. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. Муніципальний менеджмент: Навч. посібник. К.: Знання, 2006. 420 с.

14. Методика формування спроможних територіальних громад. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214// <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>

15. Методичні рекомендації щодо розроблення Статуту територіальної громади. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. <https://decentralization.gov.ua/news/10653>.

14. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: Підручник / Геєць В. М., Клебанова Т. С., Черняк О. І., Іванов В.В., Дубровіна Н. А., Ставицький А. В. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. 396 с.

15. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030502 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В. М. Наумов та ін. -Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 656 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Електронне періодичне видання Harvard Business Review : веб-сайт: URL: <https://hbr.org> (дата звернення: 27.10.2021).

2. Інтернет-портал для управлінців Management.com.ua : веб-сайт: URL: <http://www.management.com.ua/cm> (дата звернення: 27.10.2021).

3. Дайджест BusinessViews : веб-сайт: URL: <https://businessviews.com.ua> (дата звернення: 27.10.2021).

4. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL : <http://rada.gov.ua> (дата звернення 27.10.2021).

5. Головне управління статистики у Запорізькій області. URL : <http://www.zp.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 27.10.2021).

6. Державна Служба Статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 27.10.2021).

7. Научная электронная библиотека «Киберленинка». URL : <https://cyberleninka.ru> (дата обращения 27.10.2021).

8. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal> (дата звернення 27.10.2021).

9. Ukrstat.org. - публікація документів Державної Служби Статистики України. URL : <https://ukrstat.org> (дата звернення 27.10.2021).